

Nem szabad szem elől tévesztenünk, ami ennek az újnak keresése közben Veres Mihály színelületeiben megjelenik. Különös, izgató, pontokra, freccsenésekre emlékeztető festékréteg fogja össze éppen a legtágabban értelmezhető, legnagyobb teret befogadó, vagyis kilehelő képeket, a *Naphimnusz*t, a *Mély tengert*, a *Kibontakozást*, a *Csend tavát* vagy a *Fekete Napot*. Olyan ez a villódzó, szívárványló, gyöngyöző réteg, mintha bőre volna mindennek, amit a kép ábrázol: felülete, ami mögött csupa elevenség lüktet. Ennek a korszaknak képei közül a *Fekete Nap* a fő mű: ebben sikerült az egyszerűséget és a mélységet a legtisztábban s legkönnyedebben egyeztetni. Egyszersmind a festő átélésének, fölismerésének magváig is eljutni. A *Fekete Nap* előtt állva értjük meg, illetve jut el hozzánk az üzenet: az ember kozmikus lény. Ha nem gondolkodna, csak természeti lény volna: az sem volna kevés. De agyunk tevékenysége révén megismerhetjük nemcsak önmagunkat, hanem az örökanyag formáinak és mozgásának külső-belső végtelenjét is. Nézzük meg a *Fekete Nap* egymásra feszülő íveit, tereit, dinamikai feszültségeit: elemi erővel tör ki a fenti igazság, a festő hite. Talán maga sem tudja, milyen ellenállhatatlan indulattal, hiszen képein minden szelídnek, megállapodottnak, ünnepélyesnek „látszik”. Ez képei szépségének magyarázata, amely magához vonza a gondolatilag távol maradókat. Nem is baj: végre egy modern, filozofikus festő, aki az egyszerű szemet is meg tudja ragadni.

Két legújabb képén éppen erről az ünnepélyességről mond le. A *Szvit* és a *Tánc* kékje, fehérje egyrétegű színvilág. A mozgást is szűkebb körre szorítja, igaz, elemibb erejűvé, közvetlenebbé is teszi, mint előző képeiben. Áttetszőbb, hűsszerűbb lesz itt a forma. Kiszolgáltatottabb a festő. Nincs semmi ünnepélyes, a gondolat is tárgyá válik. Ezeket a kompozíciókat alighanem meg is lehetne faragni.

Új korszakhoz érkezett Veres Mihály?

Biztos, hogy tovább kutat. Éhsége éppen olyan szokatlan világok fölfedezésére fogja kényszeríteni, mint korábbi éveiben.

TORNAI JÓZSEF

